

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Práce s textem – interpretace a analýzy
Název učebního materiálu:	Buřiči – dědici romantiků
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0403
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	4. ročník čtyřletého gymnázia, oktáva osmiletého gym.
Autor:	Marie Brožová
Datum vytvoření:	16. 5. 2013
Datum ověření ve výuce:	6. 9. 2013
Druh učebního materiálu:	Pracovní list
Očekávaný výstup:	Žák analyzuje znaky romantické stylizace v textech Fr. Gellnera a své závěry konfrontuje s analýzou lit. krit.
Metodické poznámky:	Pracovní list je možné využít k samostatné práci, práci ve dvojicích, či skupinové práci. Osvědčil se požadavek ústních odpovědí na základě písemných poznámek.

Buřiči – dědici romantiků

Fr. Gellner: Pozdrav rodnému kraji (ze sb. Po nás at' přijde potopa 1901)

Den slunce je a vůně plný.
Oslněn kráčí krásou dne.
Obilím táhnou dlouhé vlny
po lánech půdy úrodné.

Můj rodný kraj! Chci v duši vtěsnat
požitek turisty a dost.
Vzpomínat hnusno. Dobře je snad,
že k srdci mému nepřirost.

Láskou jej nezdravím, leč smíchem. –
Mně vstříc po žluté silnici
jde měšťák s naduřelým břichem
se svojí tlustou samicí.

Dost možná: Zde se narodili
a žili v tupém štěstí svém.
Několik bytů zalidnili
života schopným potomstvem.

A až kdys naplní svá léta,
pak spát zde budou v pokoji
a ještě vděčně ten kout světa
svou vlastní mrchou pohnojí.

Fr. Gellner: Radosti života (1903)

Už se mi k smrti protiví
ve svých citech se nimrat.
Už se mi k smrti protiví
bolestí svou se šimrat.

Nejlépe bylo by přetřhnout
všechna pouta a svazky,
minulost svoji zavrhnout,
zřící se poslední lásky,

cynickým smíchem zabušit
v marnou ješitnost svoji,
stesk svého srdce přehlušit
bouřemi, bídou a boji.

Nejlépe bylo by vzdálit se
a nikdy se nenavrátit,
svým bližním a nejbližším ztratit se,
a sám sobě se ztratit.

Podněty k interpretaci:

1. **Charakterizujte vztah mezi obsahem a formou Gellnerových básní. (Pro charakteristiku formy využijte zaměření na následující položky:**
  - **melodicko-rytmická organizace textu**
  - **lexikální charakteristika**
  - **básnické figury a tropy)**
2. **Porovnejte, jaký je lyrický subjekt v obou básních, a pokuste se postihnout autorův vývoj od sbírky Po nás ať přijde potopa ke sbírce Radosti života.**

Z literární kritiky Vl. Křivánka:

Za věcnou, neliterární a deziluzivní polohou Gellnerova básnického sdělení se jako skrytý pramen jeho lyrismu objevují prvky, které jej svazují s tradicí mnohem starších kořenů – s romantismem, který budeme chápat jako ustavičný střet touhy po ideálu s malostí a malicherností doby i s vlastní nedostatečností, jako stále otevřenou ránu, jejímž důsledkem bývá nejen únik do vysněných světů mimo realitu, nýbrž i hořce deziluzivní negativní postoj k neuspokojivé skutečnosti, jenž zakládá a může s sebou nést i možnost změnit tvář reality do podoby ideálu. (...)

Co však svazuje Gellnerovu prvotinu s romantickou tradicí, je přítomnost touhy; za řadou básní provokativně šokujících měšťáka či obnažujících v kruté upřímnosti mechanismus sexu, nalezneme básně marně potlačované touhy po čistém a hlubokém lidském vztahu:

*„Má dnešní láska jiné vzezření má.
V mé pusté jizbě zima vane tmou.
Mně je tak smutno. Upracovanýma
rukama stiskni horkou hlavu mou!“*

Tato stále přítomná touha člověka zklamaného a osamělého, citově strádajícího, člověka, který se sice radikálně a hrdě rozešel s klamnou morálkou měšťácké společnosti, ale je za to trestán existenční nejistotou, ustavičným životním provizóriem, samotou, nemožností plně realizovat svou osobnost, rozvinout svůj talent i intelektuální potence v pozitivní podobě. Tato latentní touha u Gellnera nemizí, tu na sebe bere podobu elegické vzpomínky, onde podobu úlevného soucitu s trpícím člověkem ze společenského dna; je sice zatlačována manifestačně vyjadřovanými stylizacemi protiměšťácké bohémské revolty, kousavými invektivami i ironickými reflexemi skeptického racionalisty, ale její přítomnost dává jeho veršům sílu prožitku a dramatické napětí mezi ostře viděnou vnější skutečností a výkřikem zmučeného srdce.

3. Abychom správně interpretovali slova kritika, je třeba náležitě rozumět termínům z textu jeho kritiky. Co znamenají slova:
  - deziluzivní,*
  - lyrismus,*
  - latentní touha,*
  - elegický,*
  - stylizace protiměšťácké bohémské revolty,*
  - kousavé invektivy,*
  - ironické reflexe skeptického racionalisty.*
4. Nyní je již možné vyjádřit souhlas či nesouhlas s hodnocením Vl. Křivánka. Vidíte i vy Gellnera jako dědice romantiků?
5. Která myšlenka v kritice se vám zdá nejadekvátnější, která ve vás naopak vzbuzuje pochybnosti?